

# A gyártörténet lapjairól

## Az iparosítás „hőskorában“

A Magyar Népköztársaság országgyűlése 1949. december 10-én fogadta el a népgazdaság első öt éves tervét. Ez a tervezet — amelyet törvényerőre emeltek — ötvenmilliárd-kilencszázmillió forintot irányzott elő beruházásokra. Egy évvel később ezt az összeget tovább módosították nyolcvanötmilliárd forintra. A cél az volt, hogy minden erőnkkel az ország iparosítását fejlesszük. Ekkor jöttek létre azok a létesítmények, amelyek ma már ipari termelésünk és energiaellátásunk gerincét alkotják: a *Dunai Vasmű*, a *Borsodi Iparművek*, a *Tiszalöki Vízlépcső* és az *Inotai Hőerőmű*.

A Ganz Villamossági Művek minden nagyberuházás felszerelésében részt vett, nemcsak az addig ismert gyártmányokkal, hanem új típusok kifejlesztésével is.

Dunaújvárosban hőerőmű épült, öt gépegysséggel, 101 MVA-es teljesítménnyel. Három turbógenerátorát 1952—53—54-ben készítette el a gyár, s emellett leszállította a folyamatos üzemeleshez szükséges villamos berendezéseket is. A vasmű nagyolvasztói percnként 270 köbméter vizet használtak fel. Ezt a hatalmas vízmennyiséget függőleges tengelyelrendezésű szivattyúmotorokkal oldották meg mérnökeink. Itt alkalmazták először azt az ötletet is, hogy a hűtővizet — felhasználása után — csővezetékeken a vasmű környéki szántóföldekre vezették, s öntözésre használták fel.

A tervidőszak kimagasló teljesítménye volt az inotai kooperáció. A várpalotai bányák adták a lignitet, itt épült fel az első nagy alumíniumkohó is. Az energiát a *November 7. Erőmű* termelte. A turbógenerátoroktól eltekintve a bányák és az alumíniumkohó összes villamos berendezését a Ganz Villamossági Gyar szállította. Az ország első nagy teljesítményű alumíniumkombinátja különleges

villamos berendezéseket kívánt, erre a megrendelésre fejlesztette ki a vállalat a kohó speciális mutatótranszformátorát.

A *Komlói Szénbányák* képe erőteljesen megváltozott a felszabadulást követően. Az elhanyagolt kis bányatelepből az ötvenes évek elejére Magyarország legnagyobb bányüzeme lett. A kapacitást növelő bővítések a tervidőszak elején kezdődtek meg, s a gyár ebben is érdekelt volt. A két 3900 kVA-es turbógenerátor mellett több Ward—Leonard-rendszerű aknazállító gépcsoportot adtunk át megrendelőinknek. Ezek a berendezések — különös tekintettel a bányagépekre — kifogástalanul működtek, ami elsősorban a gyár régi gyártási tapasztalatainak köszönhető e szakterületen.

A *Diósgyőri Vasmű* is „megfiatalodott” ebben a tervidőszakban. Területe kibővült, gépparkja korszerűsödött. Nehéz lenne tételesen felsorolni, mi minden készült ide a Ganz Villamossági Művek műhelyeiben, mert a hengermeghajtó motoroktól a legkülönbözőbb villamos berendezésekig minden szerepelt a megrendelő listán. A munkálatokról csak annyit, hogy az új típusú EBSC egyenáramú hengermeghajtó motor konstrukciójának kialakítása igen sok nehézségbe ütközött. Hosszas huzavona után 1959-re készültek el a gyárral, s a hengerüzem működése is beindult ebben az évben. A kitűzött célt tehát elértük, de a gyártást eléggé nehezítette az 1954—55-ös évek egyre súlyosbódó gazdasági-politikai helyzete.

A *Borsodi Hőerőmű* hazánk legnagyobb erőműveinek egyike. Az 1955-ben készült hat 264 ezer kVA-es turbógenerátort mintegy négyéves kísérletezés eredményeként szállíthattuk le Berentére. Az OG típusjelzés azóta is márkának szá-

mit nemcsak a hazai, hanem a világpiacon is.

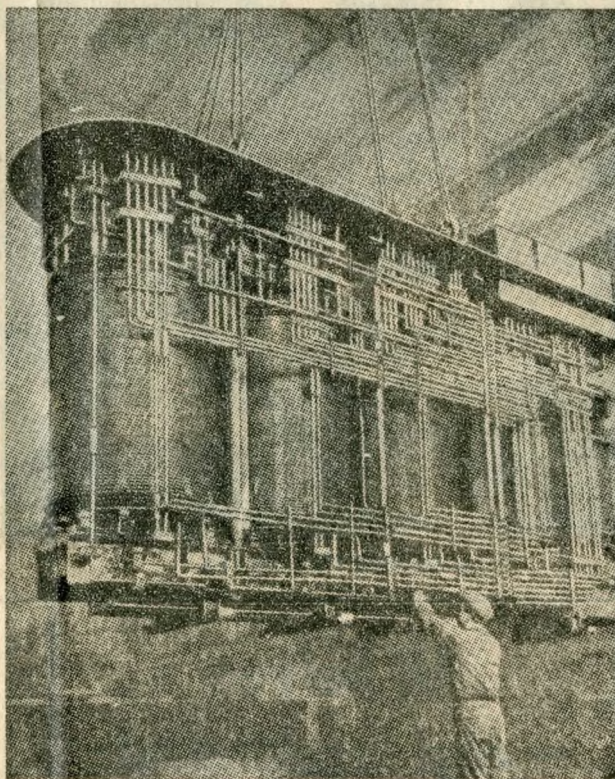
A *Tiszalöki Vízlépcső* megépítések az erőművet a szárazföldön létesítették, s elkészülte után új mederbe terelték a Tiszát. A hatalmas beruházással 55 millió kW/óra villamos energiát nyert a népgazdaság évente. Hidrogenerátorait a Ganz Villamossági Művekben fejlesztették ki két év alatt. Bár az ötvenes években már kiváló teljesítményt nyújtott a gyár az éves tervek teljesítésében, 132 tonna összsúlyú generátor akkor készült először. Az új konstrukció nagy feladat elé állította a nagygyárat akkori kollektíváját.

★

Végigtekintve az első öt éves terv beruházásain, a ma olvasójának az a benyomása: ez volt az igazi „hőskorszak”. S ez így is van, hiszen öt év alatt ennyire nagyüzemet létrehozni, ilyen hatalmas fejlesztést véghezvinni — ehhez valóban hihetetlen lelkesedés kellett. És nem volt megalás: már előre kellett tervezni a hatvanas évek termelésére.

100  
1878—1978  
GANZ  
VILLAMOSSÁGI  
MŰVEK

Igy született meg fejlesztő mérnökeink rajzasztalán a BO—CO villamos mozdonyok, az új trolibuszok és a középfrekvenciás generátorok tervei. Természetesen nemcsak a hazai piac érdeklődött e gyártmányok után. 1950-től egyre szélesebb körű exporttevékenységet folytattunk a környező szocialista országokkal, s öt év múlva a Szovjetuniót, Bulgáriát, Csehszlovákiát, Lengyelországot és Romániát már stabil kereskedelmi partnerünknek mondhattuk.



TSKFKV 17000+2200/110-es típusú háromfázisú szabályozó transzformátor (legyártva 1951-ben Bulgáriának Plovdivba)